

● zemljevide vseh držav sveta oziroma številnih regij v različnih merilih.

V tem, sicer izvirnem Timesovem delu atlasa, pomenita poseben prispevek slovenjenje in transkripcija določenih zemljepisnih imen. Na osnovi pravil novega slovenskega pravopisa so ju izvedli naši strokovnjaki, geografi. Slovenjena imena so zapisali za vse države (razen za tiste, katerih imena izhajajo iz osebnih imen), za vse celine in oceane. Razen tega pa so prevedli ali slovenili tudi pomembnejša ali bolj poznana imena rek, krajev, pokrajin in podobno, še posebej, če vsebujejo obče ime (gora, jezero, zaliv, rt, preliv ...), ali pa če slovenska imena zanje obstajajo in se splošno uporabljajo. V večini primerov so slovensko ime navedli v oklepaju pod originalnim imenom. Pogrešamo pa zapis originalnega imena poleg poslovenjenega tudi v uvodnem pregledu držav in ozemelj. Seveda pa je pri tem težko biti dosleden in postaviti meje, do kam še prevesti ali sloveniti; vendar lahko ocenimo, da je to prevajalcem kar dobro uspelo.

Drugi del se glede zasnove zgleduje po prvem, izvirnem. V uvodu sta v krajšem tekstu predstavljeni Slovenija in Jugoslavija. Velikostne primerjave so izvedene v okviru Jugoslavije. Številnim tematskim kartam Jugoslavije sledijo zemljevidi posameznih jugoslovanskih republik, tem pa zemljevidi sosednjih držav, ki naj bi jih prav tako bolje poznali.

Atlas je nastajal v času burnih dogajanj po svetu, še posebej pri nas. Avtorji so se trudili sproti upoštevati nastale spremembe, a ker so se vrstile še po končani redakciji, lahko ponekod naletimo na odstopanja od dejanskega stanja. To je tudi vzrok, da Slovenija ni predstavljena obširneje. Zemljevidu v merilu 1:500 000 v dveh delih sta dodani še karta obstoječe upravne razdelitve Slovenije in karta Slovencev po svetu. Pri morebitnem ponatisu atlasa tako pričakujemo samostojen in obširnejši prikaz Slovenije z več tematskimi kartami.

Zadnji del atlasa sestavljajo slovarček najpogosteje uporabljenih geografskih izrazov in ločena seznama imen Timesovega in domačega dela kart. Vsekakor nam je delo izredno dobrodošlo, saj je praktično in pomeni prvi slovenski prevod Timesovega atlasa znane kvalitete.

GEOGRAPHICA SLOVENICA 22

Marjeta Natek

Geographica Slovenica 22 je izšla v dveh delih in objavlja povzetka magistrskih del Mirjam Požeš: Razvoj podeželskih naselij v občini Koper in Branka Pavlina: Sodobne spremembe kmetijske rabe tal v izbranih obmejnih pokrajinskih enotah Primorske Slovenije.

Prvi del obravnava zgradbo in obliko podeželskih naselij in njun pomen pri načrtovanju nadaljnjega prostorskega razvoja teh naselij. Ugotovljena in prikazana so osnovna pravila, po katerih so znotraj vasi razporejeni objekti, dvorišča, ceste in trgi, vrtovi in druge površine. V medsebojni povezanosti in prepletenosti tvorijo ti elementi specifično zgradbo in obliko istrske vasi. Analizirana je tudi zgradba novih delov vasi in prikazane so tiste razlike v zgradbi, ki spreminjajo identiteto in prekinjajo kontinuiteto razvoja teh vasi. Avtorica je tudi opozorila na neustrezne bivalne razmere in nekatere socioekonomske značilnosti, ki so dejavnik praznjenja in propadanja starih, spomeniško zaščitenih vasi. Nakazala je tudi nekatere potrebne ukrepe, s katerimi bi lahko ugotovljene negativne procese zaustavili ali preusmerili.

Drugi del prinaša izsledke raziskave novejših sprememb kmetijske rabe tal v štirih pokrajinskih enotah Primorske Slovenije: v Goriških Brdih, v Spodnji Vipavski dolini, na Krasu in v Koprskem primorju. Avtor ugotavlja obseg in vrsto sprememb rabe tal z interpretacijo letalskih posnetkov iz let 1975 (osnovno stanje) in 1986/88 (primerjalno stanje). Ugotovljene spremembe uvodoma osvetljujejo primernost uporabe metod in tehnik daljinskega zajemanja podatkov v agrarnogeografskih raziskavah. Pomenijo mnogo več kot le nadomestilo za pogosto neažurne in netočne statistične in katastrske podatke o kmetijski rabi tal. Avtor je podatke dopolnil z anketiranjem, intervjuji in opazovanjem na terenu, na osnovi česar je prikazal in ovrednotil vzročno-funkcijsko povezanost sodobnih sprememb rabe tal z naravnimi in družbenimi značilnostmi Primorske Slovenije. Pri tem je razviden poudarek na socialnogeografski in behavioristični geografski metodi. Avtor ugotavlja, da imajo odločitve posameznikov primarno vlogo pri spreminjanju kmetijske rabe tal.

STATISTIČNI PODATKI ZEMLJIŠKEGA KATASTRA

Drago Perko

Za vse, ki vas zanimajo statistični podatki o zemljiškem katastru, je na osnovi podatkov občinskih geodetskih uprav Republika geodetska uprava izdala 24 strani dolgo publikacijo (žal le v nakladi 120 izvodov), ki vsebuje pregledno karto območij občinskih in medobčinskih geodetskih upravnih organov, preglednico s statističnimi podatki o površinah katastrskih kultur in ostalih vrst rabe tal po upravnih občinah s sumarnikom za Republiko Slovenijo (ločeno za družbeni in zasebni sektor) za stanje 31. 12. 1990, podobno preglednico s statističnimi podatki o katastrskem dohodku in še prikaz gibanja površin po podatkih zemljiškega katastra med letoma 1960 in 1990.

Kljub temu, da je del podatkov neažuren, kot je navedeno tudi v kratkem uvodu (taki podatki so bili v prejšnjih izdajah označeni z zvezdico), bo publikacija prav gotovo koristila marsikateremu geografu.

ZEMLJEPIS V SLIKAH

Milan Orožen Adamič

To je privlačna knjiga, format je le malo manjši od A4. Njena poglobitna odlika so številne barvne ilustracije. Razdeljena je na sedem poglavij: v prvem je prikazana Zemlja, na kateri živimo, drugo poglavje obravnava morja, tretje ljudstva sveta, četrto bivališča po svetu, v petem delu je slikovni atlas Sveta. Dodano je kazalo krajevnih imen in stvarno kazalo. Knjiga obsega 162 strani, iz angleškega izvirnika jo je prevedla Staša Grahek. V kar 10 000 izvodih jo je izdala Tehniška založba Slovenije.

S privlačnimi ilustracijami in kratkim, enciklopedičnim spremnim besedilom, obravnava vse najvažnejše elemente fizične, družbene in regionalne geografije. To je v bistvu učbenik ali učni pripomoček za najnižjo osnovnošolsko stopnjo. Podroben pregled nam pokaže presenetljivo celovitost obravnavane snovi in prav v tem je poglobitna vrednost knjige, ki jo toplo priporočam nadebudnim mladim geografom. Ker gre za prevod, je razumljivo, da razen nekaj manjših dopolnil ni bilo mogoče vključiti posameznih domačih primerov. Že kar nekaj let je od tega, kar je bil natisnjen Moj prvi atlas, ki je bil zasnovan podobno in namenjen obravnavanju in razumevanju domače pokrajine. Ta knjiga pa obravnava Svet kot celoto in zapolnjuje pomembno vrzel v geografski literaturi za najmlajše.

PODMORSKI SVET IN MI

Drago Perko

Prešernova družba je v svoji redni letni zbirki izdala za leto 1992 tudi knjigo z naslovom Podmorski svet in mi, ki je po uvodnih besedah urednika Mateta Dolenca moderna ponovitev knjige iz leta 1963 z naslovom Sprehodi pod morjem, ki pa ni imela širšega odmeva v javnosti, saj takrat morje še ni bilo v središču zanimanja. Tokrat se tega ni bati, saj je vsebina izredno pestra.

Sodelovalo je 14 avtorjev različnih strok, poklicev in pogledov in pripravilo 16 poljudnih, deloma literarno deloma strokovno obarvanih prispevkov, ki predstavljajo splošne značilnosti obale, morja in življenja v njem, začetke in razvoj potapljaštva, zgodovino podmorskih raziskovanj, podvodno fotografijo, podvodni lov in fotolov. Med avtorji je tudi geograf in biolog mag. Milan Orožen Adamič z Geografskega inštituta Antona Me-

lika na ZRC SAZU, ki nam v svojem prvem prispevku predstavi Piransko Punto kot slovenski podvodni park in v drugem prispevku še piranski akvarij. Dodaten čar knjige so lepe barvne podmorske fotografije Arkadija Popovića in Cirila Mlinarja.

Tudi geografi se neprimerno bolj ukvarjamo s kopnskimi pokrajinami, mopske in še bolj podmorske pa ostajajo v ozadju. Zato knjigo vsem geografom in drugim toplo priporočamo.

50 PREPROSTIH STVARI, KI JIH OTROCI LAHKO NAREDIJO ZA REŠITEV ZEMLJE

Milan Orožen Adamič

To je knjižica o ekologiji. Natisnjena je na recikliranem papirju v 5000 izvodih in ima 159 strani. Za izdajo v okviru Tehniške založbe Slovenije je poskrbel Drago Bajt. Izvirnik je svež, v ZDA ga je leta 1990 napisal John Javna. Knjiga je razdeljena na naslednja poglavja: Kaj se dogaja, Varujmo zakopane zaklade, Ohranjanje oceanov, rek, jezer in potokov, Varovanje živali, Ohranjanje zelene zemlje, Varčna poraba energije, Povej še drugim in poglavje o ekoloških poskusih. Osnovni namen knjige je, da bi otrokom pojasnil, pomagal, svetoval, jih usmerjal v najrazličnejše ekološke aktivnosti. Avtor je prepričan, da lahko otroci mnogo naredijo za rešitev zemlje, ob tem se velja spomniti znanega pregovora "Kar se Janezek nauči, to Janez zna". Iz pisane veje optimistična misel, da ekološki problemi niso pretežki ali preveč brezupni, da bi se otroci z njimi ne ukvarjali. Ne nazadnje je lahko ta knjiga za učitelja pomemben didaktični pripomoček, generator preprostih, razumljivih in učinkovitih idej.

VSEVEDNIK

Milan Orožen Adamič

Ta enciklopedični priročnik je sestavil, zbral in uredil Drago Bajt. Obsega kar 559 strani manjšega priročnega formata. Natisnila ga je Tehniška založba Slovenije. Vsevednik je knjiga, ki bogati poljudnoznanstveno, slovarsko, leksikonsko, enciklopedično literaturo. V njem so zbrane osnove splošnega znanja, najrazličnejših področij človekove duhovne dejavnosti. Dodana je cela vrsta preglednic in slik. Vsevednik poskuša biti kar najboljša informacija za radovedneže; ogiba se tujim nepotrebnostim in je prilagojen domačim potrebam. Razdeljen je v naslednja poglavja: Slovenija v prostoru in času, naravoslovje, medicina, tehnika, matematika, jezik zgodovina in stvarno kazalo. Bralec najde v njem številne informacije, ki bi jih sicer moral izbrskati iz zajetnega kupa knjig.